REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 186 | Brașov, Duminecă 24 August (6 Septemvrie) | 1908.

La serbările culturale ale Sașilor ardeleni.

Frumoase serbări culturale au avut Sașii ardeleni înainte cu două săptămâni la Cincul-mare, comit. Ternavei mari. Trei zile au ținut aceste serbări, cari au întrunit toate reuniunile săsești, precum și adunarea generală a reuniunii „Gustav Adolf“ din Ardeal. Inceputul s'a făcut cu serata de bineventare, la care au luat parte vre-o cinci sute de persoane în hala festivă anume construită pentru festivități, de 37 metri de lungă și de 18 metri de lată. Preotul din Cincul-mare a salutat pe oaspeți în numele comunei, reamintind, că mai în urmă au fost întrunite reuniunile săsești în această comuna la 1847 și la 1863. S'a ținut apoi o conferență asupra raporturilor economice din Cincul-mare înainte și după comasație. Interesante sunt unele date, citate de conferențiar despre relațiile economice dintre Sașii și Românii de acolo. In ziua următoare dimineața s'a ținut adunarea generală a „reuniunii săsești pentru cunoașterea țării Ardealului“ (Verein für Siebenbürgische Landeskunde), pe care a deschis'o președintele ei, episcopul Fr. Teutsch, printr'un discurs, care a fost dedicat memoriei meritosului membru răposat al reuniunii, Oskar de Meltzl. Ședința s'a încheiat cu două conferențe scientifice. — Apoi și-a ținut ședința sa secțiunea istorică a reuniunii ardelene săsești, după care a urmat un concert mare și frumos bisericesc, iar sara a fost o întrunire veselă la mese în sala cea mare fastivă. Serata aceasta fu introdusă de o conferență a predicatorului curții Dr. Rogge din Berlin, un orator eminent, care a venit din depărtare mare să asiste la festivități. Pe pept avea aninată crucea de fer, ca unul, care a fost distins fiindcă a luat parte eroică în răsboiul Germanilor contra Franciei, ca preot militar la divizia I a corpului de gardă prusian. El descrise trei zile însemnate ale campaniei: bătălia dela Gravelotte-St. Privat (18 Aug. 1870), ziua dela Sedan (2 Sept.) și ziua proclamării lui Wilhelm I de împărat al Germaniei în Versailles. „Puteam să te ascultăm încă ciasuri întregi“ zise un proprietar sas din Cincul-mare, după ce a terminat Rogge. „O temă ca aceasta nu ne poate obosi“.

La serviciul divin ce avu loc în ziua de Duminecă, ținu predica fastivă de pe amvon tot predicatorul curții Rogge. Făcând aluziune la capitlul din cartea lui Moise, în care se vorbește de Iosif, care a fost trimis de tatăl său să caute pe frații săi, zise Rogge: „Așa caut și eu în Sașii ardeleni pe frații mei“, și adause: „Cuvântul „eu caut pe frații mei“ este și lozinca în care reuniunea Gustav își poate concentra toată activitatea sa, căci scopul său este a griji de frați, a reînoi mereu legătura frăției lor și a câștiga din ce în ce mai mulți colaboratori pentru lucrarea sa.

După biserică a urmat adunarea generală a reuniunei Gustav Adolf. Aici președintele, episcopul Teutsch, a prezentat ca reprezentant al conducerii centrale a reuniunei Gustav Adolf pe predicatorul curții Rogge, iar acesta a luat cuvântul spre a adresa Sașilor cordiale salutări dela prezidiul central al reuniunei »Gustav Adolf“. El sfârși esprimându-și părerea de rău că nu este posibil de a se ținea odată o mare festivitate capitală a reuniunei „Gustav Adolf“ în Ardeal.

S'a raportat și despre sumele mai mari, ce s'au dat din afară ca ajutor pentru șase comune săsești ardelene și pentru seminariul de învățătoare din Sighișoara. Cu totul s'au dat în anul trecut 40,512 coroane, cu 8764 cor. mai mult, ca în anul premergător. Reuniunea principală are acum 256 de reuniuni locale și 59,157 de membrii. Reuniunea principală va ținea anul acesta adunarea sa generală la Strassburg. Ca deputat din partea reuniunii săsești ardelene va lua parte dechantul H. Brandsch.

Tot cu ocaziunea aceasta și-au ținut adunările lor generale reuniunea generală a femeilor evangelice din Ardeal și reuniunea Sebastian-Hann pentru nizuințele de artă. In fine au ținut și studenții universitari sași obicinuitele lor întruniri, ear în sara ultimă s'a dat o reprezentațiune teatrală, jucându-se drama poetei poporale Anna Schullerus („dă Olden“). (Die Alten. Bătrânii).

Am schițat aici foarte pe scurt decursul frumoaselor festivități culturale din Cincul-mare. Nu s'a putut să treacă nici aceste liniștite serbări ale Sașilor fără ca șovinismul dominant să-și arate clonții săi urâți și față de ele, deși Sașii merg azi în politica mare mână în mână cu Ungurii, făcând parte integrantă din majoritatea dietală a coaliției.

Am văzut cam în ce senz a vorbit reprezentantul reuniunei Gustav-Adolf, predicatorul curții Rogge. Foile șoviniste însă au afirmat că ar fi zis: „Am venit la voi, să vă vizităm, să susținem și să întărim pe Germani și pe evanghelici, ca sentinele ale Marei-Germanii“. — S'a mai afirmat, că un vorbitor sas (nu i se spune numele) ar fi zis în adunare: „Noi Sașii voim să rămânem în veci Germani și vom face tot ce ne stă în putință spre a ne opune nizuințelor de maghiarizare ale lui Apponyi, fiindcă țaramamă Germania e cu noi și e gata să ne apere cu bani și cu arma“. Solgăbirăii sași, cari au fost de față, se zice că și-au astupat urechile și n'au chemat la ordine pe vorbitor...

Ziarul partidei poporale „Alkotmány“ care totdeauna a privit cu neîncredere la Sași, se folosește de aceste însinuări într'un articol, în care pune întrebarea: dacă nu ar fi mai cuminte ca Maghiarii să se pună bine cu Românii, a căror fruntași numai prin purtarea bruscă a guvernelor au fost împinși în cea mai mare parte, în brațele „agitatorilor“ și să nu-și mai peardă vremea cu Sașii, cari sunt și puțini și oameni, în cari nu poți avea nici o încredere etc. Ziarul amintit sfârșește contemplarea lui așa:

„Dacă Românii — cum vestesc agenții provocători „in terrorem populi“ — vor să rupă Ardealul de Ungaria (presupuind că au voie și putere a-o face) atunci nici mâna de Sași din Ardeal nu va putea împiedeca aceasta. Nu e dar decât o apucătură deșartă acea frază, că și din considerație față cu *Ardealul*, noi Maghiarii am fi avizați la amiciția dubioasă a Sașilor; din punctul de vedere al maghiarizării însă este nesigură amiciția unui popor, care în antipatia ce-o are față cu limba și cultura maghiară, caută în Marea Germanie un razim contra noastră!“

Adunarea poporală dela Orăștie, convocată pe ziua de Sf. Marie, a fost o imposantă manifestațiune a Românilor din Orăștie și jur, cari s'au prezentat în număr de vreo 4000, ca să asculte dările de samă ale deputaților Dr. Vlad și Dr. I. Maniu. In mijlocul unei mari însuflețiri s'a votat o energică moțiune, în care se zice între altele, că pentru dobândirea votului universal egal și secret și pentru o împărțire cinstită a cercurilor electorale »adunarea își arată dorința și hotărește, ca la caz de lipsă, *clubul parlamentar al deputaților naționaliști să se alieze cu toate elementele democratice ale țării*, cari deasemenea au în programul lor: votul universal, egal și secret«.

In legătură cu raportul despre decursul acestei imposante adunări, »Libertatea« aduce următoarele amănunte despre purtarea gendarmilor sosiți ca să »susțină ordinea«.

In timpul când în sală se urmau dezbaterile serioase și se luau hotărîri în folosul binelui obștesc, — scrie »L-a« — afară din sală, prin curtea hotelului și prin piață, gendarmii se puseseră pe volniciile cele mai revoltătoare... ei furnicau prin curte și zmulgeau tricolorul fetelor din păr, feciorilor din brâu, până și ciucurii dela picioarele Călușerilor, deși acei ciucuri nu-'s în sine tricolori, ci firicele

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

André Theuriet.

Un fiu de văduvă.

Trad. de M.

Casa, în care ședea văduva Iacobè, forma colțul a două străzi, revărsându-se în unghiu drept asupra pieței rotunde a stației căilor ferate. Era o îngustă clădire nouă, înălțându-și singură încă, între grădini de zarzavaturi, cei patru păreți în piatră cioplită și acoperișul de țigle roșii. Văduva Iacobé nu locuia într'însa decât doară din Iulie 1870, decând cu declararea răsboiului, când fiul său cel de al doilea, Aristide Iacobé, plecase spre Verdun cu regimentul de pe Meuza Ea își alesese locuința aceasta, fiindcă avea avantagiul de a fi de tot aproape de calea ferată. Îi părea bietei femei, că în feliul acesta, ar fi mai aproape de copil și, că atunci când s'ar întoarce, el n'ar avea de făcut decât doi pași ca să-i cadă în brațe. Aristide era cel mai iubit; celălalt copil al său, cel mai mare, locuia în Paris, unde se căsătorise fără voia mamei sale. De atunci între ei se făcu receală și văduva și-a îndreptat toată dragostea spre cel mai mic. Și ce adâncă mâhnire, când cel mai drag plecă, cu obraji umezi de sărutat, cu traista umflată de ale mâncarii, la batalionul său! Sărmana femeie căpătase la început, ca mângăiere, scrisori urmându-se în răstimpuri regulate. Apoi, departamentul fiind năpădit de armate germane, și orașul ocupat de două regimente bavareze, comunicația fusese tăiată iar scrisorile se răriseră de tot, aduse din când în când de niște comisionari pe ascuns. Cea din urmă era din 30 August și fusese scrisă într'un sat din apropierea Sedanului. — Apoi, — apoi nimic; o tăcere desăvârșită. Aristide să fi fost omorât ori luat prinzioner la căderea Sedanului?. Văduva Iacobé nu putuse culege nici o informație hotărâtă. Unicul lucru sigur era lipsa ori cărei știri dela 30 August; dar ea nu primise nici un act de moarte iar văduva nu putea și nici nu voia să creadă, că Aristide a murit. Se zicea, că copilul e de bună seamă închis în Germania, în vr'o fortăreață, din care i-ar fi cu neputință să-i scrie, dar, că se va întoarce, când războiul acesta îngrozitor se va sfârși, — și îl aștepta mereu.

* * *

După groaza lungilor luni de iarnă, se lăți în sfârșit știrea despre capitulația Parisului, despre semnarea preliminariilor de pace, și inima văduvei prinse din nou să bată, ațâțată de o puternică nădejde. Prinșii din războiu fură eliberați. Erau pe drum. Unii din fii patriei se înapoiară chiar. Se vedeau coborând în gară, trași la față, bolnăvicioși, cu hainele în sdrențe, dar având în ochii lor adânci o strălucire de bucurie la vederea locului natal. Văduva Iacobé nu lipsea dela nici un tren, care venia din Germania, căutând printre cei ce coboreau, întrebând lacomă pe cei ce erau din oraș. Dar nimeni nu-i putea spune ceva de Aristide. Nu mai fusese văzut din ziua capitulării Sedanului. Cel puțin, adăogau unii soldați, nu era totul pierdut: Aristide a rămas poate acolo, în fundul vre-unei temnițe prusiene. Iar văduva Iacobé scria din nou către autoritatea germană, neliniștind-o în fiecare zi o nădejde nouă.

In fiecare seară, în mica odaie de mâncat a casei celei noi, ea pregătea o cină rece, punea fața de masă, așeza pe dânsa un tacâm și o sticlă cu vin vechiu; apoi aștepta, tresărind la flueratul ascuțit al locomotivelor, ascultând cu o dureroasă strângere de inimă la boabele umede, cari țiuiau în geamuri...

* * *

Intr'o seară, pe o noapte umedă și foarte întunecoasă, cel din urmă tren venind dela Strasburg întra în gară. Nu mergea mai departe în ziua aceia și coborî întreaga sa lume de călători pe trotuar. Din cel din urmă vagon de clasa a treia coborî anevoie, un tânăr soldat purtând uniformă de linie. El își târa piciorul, părea sfârșit de oboseală și la lumina pâlpâitoare a becurilor de gaz ale gării, i-se lămuria figura palidă trasă, barba lungă și umerii eșiți. Și cum nu-și putea urma drumul decât ziua următoare, el întrebă de un adăpost, și i-se arăta unul, nu departe de piața rotundă a stației El plecă cel din urmă. Călătorii, cari mergeau în oraș, se împrăștiaseră de mult, iar el bâjbăia prin întunerec în căutarea adăpostului. Picioarele lui suferinde bălăceau prin băltoacele noroioase, se împedecau la obstacole neînsemnate și la fiecare săritură se auzia baioneta ciocnindu-se de bidonul gol atârnat de sacul lui. In cele din urmă el desluși în noapte o casă răzleață, în fereastra căreia o lampă lumina încă; crezând că e acolo casa de care i-se vorbise, se apropie de ușă, dibui prin întunerec, găsi o sfoară de sonerie și o trase repede.

Tot așa de repede se deschise fereastra luminată, un cap de femeie se aplecă în afară și o voce sugrumată de emoție se auzi:

— O scump copil, am ajuns să te mai văd odată!

Apoi pași pripiți sunară în tindă, zăvoare fură trase și soldatul mirat se văzu în fața unei femei bătrâne, cu părul cărunt, care ridicând lampa, îl privi încremenită și murmură înăbușit:

singuratice în colori! Cea mai mare cinste însă au făcut-o măritului stat național-maghiar, când și-au arătat vitejia sărind la doi copii mici: Zeno *Oprea* fiul d-lui advocat Dr. Oprea, ce avea și el o eşarpă tricoloră peste brîuț, fiindcă purta cămașă româneascá și opinci, adecă costum, copilaș de abia 2 ani!, — apoi la băiețelul de vreo 5 ani Liviu *Mihali*, fiul cancelistului român I. Mihali din loc, — și i-au despoiat și pe ei de brâne....! S'a auzit chiar un domn ungur, om serios, spunând, că asta e totuși »prostie europeană!...«

Adunare poporală în Făgăraș. Ni se trimite spre publicare următoarea convocare: Având în vedere, că în sesiunea de toamnă a dietei ungare se va prezenta proiectul de lege despre *lărgirea dreptului de alegător la dietă*, subscrișii pentru a da ocaziune și poporațiunei din comitatul Făgărașului, de a-și exprima voința în această cestiune de cea mai mare importanță, pentru un cetățean al patriei, ne luăm voie a Vă conchema la *adunarea poporală* ce se va ținea *Dumineca, în 13 Septemvrie a. c. st. n.* la oarele 12, în Piața mare din Făgăraș. Obiectele: 1. Constituirea adunărei, alegerea președintelui, vice-președintelui și a doi notari ai adunărei. 2. Desbateri asupra situațiunei politice. 3. Propunere: a se prezenta dietei o adresă, pentru înarticularea în lege a votului universal, egal, secret, fără restrângeri. 4. Incheierea adunărei.

Făgăraș, 30 August 1908. Iacob Macaveiu, vicar for. Dr. Iancu Mețianu. Nicolae Borzea, protopop. Maximilian Recean, preot. Alexandru Șerban, preot. Dr. I. Șenchea, advocat Dr. Oct. Vasu, advocat, Dr. Camil Negrea, advocat. Mateiu C. Jiga, director. Ioan Peia, comersant. Dr. N. Șerban, adv. și deputat.

Delegațiunile vor fi deschise la 29 l. c. n. în Budapesta. Desbaterile vor dura aproximativ 3 săptămâni. Delegații croați au intențiunea să aducă în discuție conflictul croato-ungar.

Conferință episcopească. Sub presidenția primatelui Vaszary s'a întrunit alaltăeri în Budapesta conferința episcopatului romano-catolic. La această conferință au luat parte ca și în trecut episcopii bisericii române unite în frunte cu I. P. S. Sa Metropolitul Mihalyi. Din conferință s'a expediat Maj. Sale Monarhului și Papei Piu X. câte o telegramă omagială. Obiectele ce s'au desbătut cad în cadrele autonomiei, congruei și a afacerilor școlare. Dupăce în conferențele precedente s'au desbătut punctele principale referitoare la congruă, în ședința de Joi s'a trecut la amănunte. In fine episcopii au referat despre cestiunile privitoare la învățământ, biserică și la disciplină, cu a căror cenzurare și pregătire au fost însărcinați în conferența episcopească din 23 Aprilie.

Numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei«. Ziarele noastre românești au întâmpinat cu căldură și cu simpatie numărul jubilar al foaiei noastre. Nu mai puțin și ziarele fraților noștri de dincolo.

Revista „Frăția românească“ din Iași scrie în nrul 12 dela 3 August v. despre numărul jubilar al »Gazetei« următoarele:

»Un volum elegant, cu îngrijire tipărit, cu un cuprins bogat și numeroase ilustrațiuni. Pe lângă felicitările adresate cu ocazia sărbătorirei a 70 ani de existență a Gazetei« și alte bucăți literare, volumul cuprinde expunerea istoricului Gazetei de la întemeierea ei 1838 și până în ziua de azi. Nu numai pentru frații noștri de peste Carpați, dar pentru toată românimea de pretutindeni, sărbătorirea aceasta va rămânea unul din actele mărețe ale istoriei noastre culturale, de care ne simțim mândri și noi pe lângă românii de peste munți. Faptul că o gazetă românească a putut să trăiască 70 ani într'o țară ca Ungaria, unde prigonirile de pressă sunt atât de înverșunate și unde existența foilor românești e atât de amenințată, e o minune care, *nouă*, trebue să ne întărească convingerea în tăria vieței neamului nostru.... Din cetirea *trecutului gazetei*, sufletul ni se înalță și curajul ni se oțelește, și dacă slovele de multe-ori ne fură lacrămi de durere, sunt și momente înălțătoare când simțim lacrămi de bucurie.

»In colțul Carpaților, la mijlocul pământului Daciei, pare că providența a voit să răsune glasul mântuirei, prin apariția Gazetei în Brașov, ca ecoul ei să răsune puternic de o parte și de alta a culmelor cărunte.... Trezirea conștiinței naționale ni-a salvat pe noi Românii din România liberă, *conștiința națională* va salva pe Românii de pretutindeni și conștiința națională nu poate fi trezită, menținută și întărită, decât prin *cultura; cultura națională va fi mântuirea noastră, a tuturor.*

»Să preamărim pe întemeietorul acestei foi și pe conducătorii ei. Să ne rugăm lui Dumnezeu să lungească viața »Gazetei Transilvaniei«, câtă vreme se va vorbi o limbă românească, iar în fruntea ei să fie tot oameni vrednici și iubitori de neam precum au fost și sunt Mureșianii și precum trebue să fie ori-care adevărat Român«.

Dela serbările din Oravița.

— 3 Sept. n. 1908.

Deși cu o întârziere oareșcare mă achit de promisiunea făcută, de a Vă trimite un raport despre *teatrul, concertul și escursiunile* aranjate din prilejul adunării generale a fondului de teatru român.

Teatru și concert. Deja în prima zi a sărbărilor s'a încunoștiințat publicul prin afișe, cumcă reprezentațiunea teatrală și concertul de Sâmbătă se vor ținea în două rânduri: după amiaza și seara. Era multă lume, care doria a fi împărtășită de *fructele* societății noastre teatrale și în mulțimea aceasta mulți țărani: fapt care dovedește înaintarea țăranilor de aici în ce privește gustul de a aprecia arta dramatică. Așadară erau mulți și în o agitațiune de neliniște, putând deabea aștepta începutul reprezentațiunii.

Pe scenă se joacă piesa de Labiche localizată de d-na Maria Popescu »Curiozitatea muerească«; preciziune, spirit, ușurătate, însuflețire chiar se combină în predarea piesei; nimic nu e deșert în joc, nici măcar celui ce caută din adins să afle greșală. E cel mai frumos succes ce-l poate secera la noi teatrul de diletanți sub mâna unui dibaciu cârmuitor cum este Aurel P. *Bănuțiu*.

Despre d-l Bănuțiu, care și până acum a organizat trupe de diletanți în Abrud, Cohalm, Brașov și Șimleu, ear acum în Oravița, ne-am convins că are în mare măsură talentul și priceperea pentru de-a crește publicul nostru în gradele de cultură, necesare pentru gustarea artei dramatice. Acesta e meritul lui cel mai principal și calea cea mai bătută pentru întruparea cât mai apropiată a unuia din idealele noastre, a teatrului românesc. Ear din cele zise de d-l Iorga că, »Cel mai mare artist poate ieși la iveală într'o farză pentru ciobani analfabeți«... recunoaștem earăși un bine în teatrele de diletanți: D-l Bănuțiu ne va putea afla cele mai pronunțate capacități pentru viitorul nostru teatru în calea sa de apostolească activitate.

Să privim numai la reprezentațiunea de față: d-na Melania *Onae*, în interpretarea curiozității caracteristice genului femenin, a fost cum nu se poate mai bine. Ceilalți diletanți în roluri mai neînsemnate tot astfel.

Ca punct următor al programului a cântat d-l Ionel *Crișan*, bursierul societăței la conservatorul din Viena, piesele muzicale »Stefan Vodă și codrul« de G. Dima, »Cântec haiducesc« și »Trageți voi boi« de T. Brediceanu. Vocea și persoana simpatică a plăcut mult publicului, predarea cântărilor însă a tradat pe conservatoristul din — Viena.

A cântat d-șoara E. *Pavloviciu*, conservator stă de Viena, două puncte din autori străini: »Élégie« de I. Massenet și »Ideal« de P. Tosti. Au plăcut însă cu mult mai mult cântecele pop. rom. de T. Brediceanu. Observația aceeași ca la Crișan: efectul Vienei în esprimare.

Cu o voce caldă și mai mult românească a cântat Stefan *Mărcuș* conservatorist de Pesta, doina lui P. Brediceanu »Cântă puiul cucului«. »Tosca« a avut mai puțin efect.

Acompaniamentul la pian l'a susținut cu probata-i pricepere și dexteritate d-na Maria Dr. V. Branisce.

Ca punct ultim al programului s'a jucat »Un urs« de trupa Bârsan: o piesă cu morală cam laxă, căreia nu i-a putut înălța valoarea nici jocul perfect al cunoscuților noștri artiști.

Programul sării s'a sfârșit în o animație generală, care s'a continuat în o petrecere aleasă până în zori.

Escursiunile. — Spre distragerea cea mai plăcută a publicului s'au aranjat și acum escursiuni, ca de obicei. Una sub conducerea d-lui Gh. Jianu până la Baziaș pe tren și de aici la T.-Severin pe vapor. La această escursiune au luat parte comitetul Societății și o mare parte a streinilor. Locurile pitorești cu stâncile amețitoare, malurile Dunării cu forța zbaterilor apei în strâmtorile Cazanului, cu tabla de pe vremuri mai bune a lui Traian și cu rămășițele podului dela turnul lui Sever a lui Apollodorus, au atras atențiunea orăvicenilor de a duce oaspeții veniți la serbări în această escursiune de rară frumsețe.

Cealaltă escursiune sub conducerea d-lor Dr. Ludovic Meheș și Dr. Petru Cornean a urmat calea Oravița—Anina—Marila—Oravița. Au luat parte artiștii noștri și ziariștii aproape în număr complet, afară de aceștia public din jur. Pe văi de o întregitate sublimă a codrilor urcă trenul 360 metri în distanță de 33 chilometri.

Trecem prin 14 tuneluri, prin 9 despicături de munte și peste 7 poduri ce leagă deal cu deal, purtând pe spatele lor povara trenurilor peste câte-o vale amețitor de afundă. Ajungem în Anina în topitoarele fierului, în minele vestiților cărbuni, admirând înaintarea omenimei pe terenele technicei. Plecăm cu trăsurile pe așa numitul loc de poziție »Sommerfrische«, de aici la băile de aer ale Marillei, apoi prin »Bányavölgy« la Oravița. Dispoziția înaltă a participanților au dovedit cât de potrivite și necesare chiar sunt escursiunile la astfel de ocaziuni, când ne adunăm din părți îndepărtate spre a fi câte-va zile în apropierea inimilor acelorași frați dela aceiași mamă.

Cu aceste însuflețite petreceri împreună s'au sfârșit serbările dela Oravița. Să dăm și de aici înainte cuvenita atențiune astorfel de serbări ale societăților noastre culturale, căci ele prin noi înșine ne sunt chezășia viitorului nostru ca neam spre o viață mai fericită.

I. I. V.

Școala comercială română din Sofia

și însemnătatea ei din punct de vedere național-economic.

II.

Statul român înțelegând nesecitatea ridicărei culturale ale Românilor macedoneni din statul bulgar, știind, că cel mai bun mijloc, de a-și susține acest element românesc naționalitatea într'un stat strein, este ridicarea stărei culturale, — sub conducerea înțeleaptă a ministrului plenipotențiar de atunci Ghica înainte cu 12 ani s'a pus bază primei școli românești primare de băeți și de fete în Capitala statului bulgar.

După 4 ani de funcționare valorosul bărbat de stat, reprezentantul actual al României în Bulgaria, care între împrejurările cele mai grele și cele mai critice a știut apăra cu cea mai mare bărbăție și înțelepciune, necruțând nici osteneală nici muncă, interesele României în Bulgaria căzând necesitățile coloniei române din vapitala Bulgariei, în conțelegere cu guvernul țării românești, pune bază unei școli comerciale, cu scop să dea tinerilor Români macedoneni cultura necesară comercială și astfel să-i pună în posiție de a putea susține lupta de concurență cu mulțimea de ovrei spanioli și galițieni, ce azi au inundat aproape cu totul capitala statului vecin.

Numai așa vom putea aprecia înțelepciunea, cu care a lucrat domnul Mișu când s'a decis la înființarea acestei școli, dacă vom studia relațiunile interne ale coloniei și ramura principală de ocupațiune a acestor coloniști, unde vom afla, că partea cea mai mare din ei sunt comercianți cu firme foarte solide, cu poziții economice bune, iar cei mai buni succesori ai acestor firme cu renume ar putea fi numai copiii lor, pentru cari domnul Mișu înțelegând, că nu vor mai putea rezista fără o cultură comercială înființează aceasta școală menită a da micilor comersanți din tinerețe o creștere comercială solidă, menita a le lărgi orizontul pe acest teren, ca mai târziu să poată lupta cu succes contra concurenței popoarelor din vestul Europei, a căror luptă de concurență este purtată cu armele puternice ale științei.

Sunt deja 8 ani, decând destinele acestei școli, sunt puse în mâna directorului V. Stroiescu, care mai mult sau mai puțin a luptat pentru ridicarea morală (?) a acestei școli.

Cu toată osteneala dată de membrii, în a căror mâni se află destinele acestei școli, cu toată bunăvoința de a ridica școala la înălțimea chemărei ei, totuși o mulțime de lacune se mai află în organisația ei, cari lacune numai prin bunăvointa din partea forurilor competente ușor s'ar putea delătura.

Cea mai însemnată lacună este timpul prea scurt de 3 ani, pentru a putea da copiilor o creștere comercială solidă neavând în vedere greutățile limbei, la cari sunt expuși acești copii.

A doua lacună este lipsa de legătură între școala comercială din Sofia și școalele comerciale din țară, fiind astfel siliți a merge tinerii absolvenți să continue în Macedonia, unde din cauza șicanărilor, la cari sunt expuși din partea diferitelor bande ce bântuie azi Macedonia în lung și lat, pe lângă aceasta având în vedere indolența Turcilor privitor la predarea diferitelor materii, nu pot nici odată acești tineri să-și câștige o adevărată cultură comercială solidă și practică.

Un alt rău este dependența școalei comerciale de școala primară și angajarea de institutori ca profesori la școala comercială cum se face azi în Sofia, căci pentru ca în școalele comerciale să se poată crește oameni cu simț practic și în spirit negustoresc, trebue ca însași ele să plutească în o astfel de atmosferă, ca însaşi profesorii să fie pătrunși de un asemenea simț și de un asemenea spirit. Căci pot fi profesorii buni filologi, buni aritmetici și matematici, buni istorici și geografi, buni fizici și chimiști și în sfârșit excelenți pedagogi, dar lipsindu-le spiritul comercial, nu pot fi nici odată buni profesori de școale comerciale.

Este drept, că prin diligință privată, prin o ocupațiune intensivă poate în multe împrejurări un institutor presta tot atât dacă nu chiar mai mult ca un profesor de curs secundar și mai cu seamă în împrejurările din Sofia.

Ca dovadă sunt bunele progrese făcute de băieții dela școala comercială din Sofia sub conducerea înțeleaptă a institutorului Victor Mihăiescu.

Se înțelege însă, că numărul materiilor, cari se pot propune de acești institutori, este foarte restrâns.

Dumnezeule! Nu-i el...

* * *

— Iartă-mă doamnă, răspunse soldatul care înțelese greșala, cu totul tulburat, »văd că am greșit.« Mi-s'a spus de un hotel, care trebue să fie pe aproape, și am greșit intrarea... Ar fi trebuit să observ numai decât, că casa d-tale nu-i aceea pe care o cătam, dar sunt așa de obosit, că par'că nici nu mai văd.«

Văduva Iacobé rămase paralizată de sdruncinarea desnădejdii. Cu toate acestea, la vederea acestui tânăr soldat frânt de oboseală, care era de aceiași vârstă ca Aristide, se înduioșă și ochii i-se umeziră.

— Intră repede! — zise ea în sfârșit, — nu pot lăsa afară un creștin pe o așa vreme... Cine știe dacă nu rătăcește și sărmanul meu copil, la ceasul ăsta în căutarea unui adăpost, prin 'vr'un oraș necunoscut?...

Il făcu să între, îi luă sacul, îi puse, plângând cina rece pregătită pentru Aristide, și servindu-l, îi vorbea de copilul său dispărut. Când isprăvise de mâncat, ea văzu, că cade de somn și îl conduse în odaia copilului ei. Apoi a doua zi de diminoață, după ce soldatul se îmbrcă și se găti de drum, ea îi găti iarăși mâncare și prinse a-i spune povestea lui Aristide.

— Bietul băiat! — suspina ea — [illegible] trebue să sufere el acolo, în străinătate!... După cele ce-mi spui d-ta, acolo-i o viață de lipsă neîntreruptă, și el, care era așa de răsgaiat și de alintat acasă!... Când a plecat, i-am împletit cu mânile mele din lână albastră un șal, ca să nu-i răcească gâtul și urechile, că sufere grozav de nevralgie... Măcar de s'ar fi gândit să-l pună pe nopțile astea aspre de iarnă!..

Soldatul nu mai mânca; îmbucăturile îi stăteau în gât. El își aduse aminte numai decât, că pe când era închis cu camarazii săi în câmpia Sedanului, unde sentinele germane îi păzeau ca pe o turmă, era lângă el un tânăr soldat cu numele de Aristide purtând în jurul gâtului un șal de lână albastră. In mijlocul desnădejdii, soldații râdeau de băiat și îl botezară: »albăstrelul«. Intr'o seară »albăstrelul« cercase să fugă. Era abia la două zeci de pași dela ocol, când o sentinelă trase după el și-l culcă iute la pământ... Chipiul se rostogolise la pământ și lăsă să i-se vadă capul palid al soldatului mort, în încaerarea șalului de lână albastră....

Soldatul se sculă, mulțămi văduvei, îi sărută mâna zicându-i că trebue să aibă nădejde și că trebue să mai fie încă Francezi în întăriturile germane... De bună seamă, Aristide are să se întoarcă!...

Apoi își luă sacul și se îndepărtă. Când ajunse afară, își frecă ochii umezi... Știa bine că »albăstrelul« nu se va mai întoarce.

Un alt rău provenit din conducerea școalei comerciale de către directorul școalei primare este lipsa de disciplină de care suferă școala reputând supraveghea un singur om asupra tuturor. Pe lângă aceasta având în vedere că la școala comercială avem de lucru cu copii mari este necesară o oareșcare energie, de care cu regret trebue să spun, actualul director este cam lipsit.

Un alt rău, însă acesta de ordin mai secundar, este lipsa unui local corăspunzător trebuințelor de școală, pentru care deși Agenția română și-a dat destulă osteneală în totdeauna până de prezent, nu s'a putut procura, lipsind mijloacele necesare pentru zidirea unui astfel de local.

Cam acestea ar fi relele, cari bântue organizația școalei comerciale din Sofia, cari ușor s'ar putea delătura, putând astfel școala să-și îndeplinească chemarea sa educătoare și făcând totodată onoare statului, care o întreține.

G. Stinghe,
prof.

ȘTIRILE ZILEI.

— 23 August v.

Despre starea sanitară a regelui Carol s'a dat următorul *buletin oficial:* »Majestatea Sa Regele a suferit în ultimele săptămâni de catarrh al stomachului, cu iritabilitate exagerată a acestui organ, provocând fenomene nevralgice. Semne ale unei leziuni mai profunde a stomacului nu s'au manifestat, și nici semne ale unei eroziuni a mucoasei sale, contrariu cu constatarea de acum doi ani. Examenul făcut cu razele lui Röntgen în zilele de 18 și 19 August a. c., a dovedit cu absolută certitudine absența unei alteratiuni maligne a stomacului sau a altor părți interne ale corpului. Cordul s'a constatat absolut normal prin acest examen, având dimensiunile sale naturale. Majestatea Sa, fiind cam ostenit în urma examenului, se va odihni acum în pat în timp de câteva zile. Se poate afirma în mod cert, că Maj. Sa regele va redobândi în scurt timp starea forțelor din trecut și că nu există nici un motiv de neliniște pentru viitor. *Castelul Peleș,* 21 August v. 1908. *Prof. v. Noorden, Dr. Theodori.*

Ministrul domeniilor A. Carp reținut la poliția din Brașov. Ziarele din România ne aduc știrea, că d-l Anton Carp, ministrul domeniilor, făcând zilele trecute o excursiune cu automobilul prin ținutul Brașovului, a fost condus la poliția din Brașov pe motivul că mergând prea iute automobilul ar fi călcat niște pasări. Cu toate că se legitimase, d-l Carp a fost reținut mai bine de o oară la poliție, până când s'au dresat actele de contravenție. Ziarului »Rumänischer Lloyd« i-se comunică între altele și următorul amănunt penibil despre pățania ministrului Carp: »Deși d-l Carp s'a recomandat ca membru al guvernului român, comisarul de poliție să se fi purtat atât de sumeț, precum o poate face aceasta numai un comisar de poliție, căruia i s'a urcat la cap atotputernicia sa. La observarea d-lui Carp, că nu se procede astfel față de ministrul unui stat amic, atotputernicul poliției să fi lovit cu pumnul în masă și să fi esclamat: Dumneata ești în România ministru și eu sunt aici comisar și ca atare trebue să-mi fac datoria. Purtarea comisarului să fi produs aici (în București) mare indignare și reprezentantul ambasadei austro-ungare să fi declarat că guvernul român va primi o eclatantă satisfacție, fără a mai interveni. Suntem curioși«.

Atâta ziarul amintit. Am publicat această știre, pentru-ca să atragem atențiunea oficiului polițienesc din loc, în speranță că vom primi o desmințire. Căci nu ne vine a crede, ca un comisar de poliție să trateze în mod atât de nepoliticos și bădăran pe reprezentantul unui guvern, care stă în legături de prietenie cu statul nostru. Așteptăm lămuriri.

Despre un revoltător act de brutalitate săvârșit asupra mormântului marelui archiereu Șaguna »Țara noastră« primește următoarea informațiune:

»In ziua de 28 Iulie s'au înfățișat la cripta mitropolitului Șaguna doi jandarmi streini, veniți în trecere prin comună. Sub cuvânt că vor să viziteze mormântul fericitului mitropolit, *acești doi indivizi au pătruns în capelă și au desfăcut coroanele mortuare, pătate la număr de panglicile tricolore.* Denunțăm publicului românesc acest act de vitejie și rugăm pe deputații noștri să comunice dela tribuna parlamentară d-lui conte Andrássy această nouă ispravă a slujbașilor săi, dovedind din nou prin ce mijloace se propagă la noi din partea stăpânirii iubirea între neamurile acestei țări«.

Vizita suveranului Greciei la Viena. Din Viena se anunță, că la întoarcerea sa la Atena, pe la sfârșitul lunei Noemvrie regele George al Greciei va rămâne câteva zile la Viena. Vizita va avea un caracter oficial, deoarece regele Greciei va felicita personal pe M. S. Monarchul cu prilegiul jubileului său. De data aceasta regele George va locui la Burg. El va fi salutat de împărat și de toți archiducii. După vizita oficială suveranul va rămâne câteva zile incognito la Viena.

Un nou proces al »Luptei«. Cetim în »Lupta« că d-l George *Pleșoianu,* redactorul responsabil al »Luptei«, a fost citat la judele de investigație în afacerea reproducerei articolului »L'Oppression magyare« apărut în revista »Le Courrier Européen«.

Perceptoratul orașului ne trimite spre publicare următorul avis: In senzul §-ului 17 al art. de lege XXIII din 1883 se aduce la cunoștința publicului, că consemnarea pentru darea de puști, pe anul 1908/9 este depusă spre esaminare publică timp de 8 zile, adecă dela 7 Septemvrie până la 14 Septemvrie 1908 în biroul perceptoratului orășenesc, strada Argintarilor nr. 5 parter: In contra acestei consemnări, adecă a pozițiilor ce le conține, se poate face recurs la direcțiunea financiară reg. ung. tot în decursul terminului sus indicat. Ori-ce recurs prezentat după acest termin va fi respins ca întârziat.

Un apel al preotului Hlinca către papa. Părintele Hlinca, cunoscutul luptător naționalist slovac, a adresat mai de mult din închisoarea Seghedinului o rugare către Papa, rugându-l să-l restituie în postul său de preot. Ziarele slovace înregistrează acum știrea, că episcopul Parvy a primit din Roma ordinul, ca să transpună scaunului papal toate actele, cari se referă la afacerile părintelui Hlinca.

Export de mineri din Ungaria. Din New-York se anunță că proprietarii de mine de cărbuni din Pensylvania nu pot căpăta mineri în numărul de care au nevoie și de aceea sunt hotărâți să aducă 5000 de mineri în Ungaria. Minerii americani se pregătesc să protesteze împotriva »importului« de mineri din Ungaria.

»Coarda inimii«, o broșură ce conține 58 de versuri la morți pentru toate stările. Ca adaus: »Versul lui Lazar« »Versul judecății din urmă« toate după sf. scriptură, apoi un dialog foarte instructiv între »învățătorul bătrân și cel novițiu« se află de vânzare la subscrisul și se trimite cu 55 cr. (1 cor. 10 fil.) în loc de 2 cor. 40 fil. prețul de până aci, la ori-cine va trimite prețul cu mandat postul. Dupăce se va trece broșura aceasta, se va tipări una nouă și mai mare și mai bogată. Va conține pe lângă versuri alese, o mulțime de axiome și adevăruri vecinice — toate în vers și acomodate pentru citări ocazională, conținând și biografia și portretul răposatului *Iacob Mureșianu,* cantor în Cluj. Prețul acestei broșuri se va stabili mai târziu. Venitul curat se va pune la dispozițiunea văduvei rămase în stare mizeră. — Cluj în 1 Septemvrie 1908. *Basiliu Porumbă.*

Nou de tot la Paris e un ceasornic electric cu fonograf. La vremea mesei ese o figură și zice: »Poftiți doamnelor și domnilor la masă!«; iar când e vremea culcării, aceeași figură ese și zice: »Doamnelor și domnilor a sosit vremea să plecați acasă la culcare«.

Muzica la promenadă. Mâne Duminecă la oarele 11 a. m. și Luni la oarele 5½ p. m va cânta muzica orașului la promenada de jos.

Avis. Atragem atențiunea asupra anunțului »Waldkaffe« de pe pag. 4.

Avis. Din cauza repausului Duminecal va fi deschisă mâne în oraș dela orele 1—9 seara numai farmacia d-lui Stenner din str. Porții.

O doftorie ieftină de casă. — Pentru funcționarea regulată a mistuirei stomacului se recomandă folosirea cunoscutelor prafuri Seidlitz a lui Moll. Cutii originale à 2 cor. se pot căpăta dilnic prin poșta de la farmacistul A. Moll, furnizorul Curței din Viena Tuchlauben 9. In farmaciile din provincie să se ceară preparatul A. Moll provăzut cu marca de contravenție și subscriere. — (1)

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei“ se poate comanda direct sau prin librării cu prețul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria și 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România și străinătate.

Venitul curat ce va rezulta din desfacerea ediției jubilare a „Gazetei“ *se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziariștilor români din Transilvania și Ungaria.*

Spicuiri.

Si asta e ceva: dacă industria acelor cu gămălie și în special a acelor pentru păr progresează — și mai cu seamă dacă modul lor de fabricațiune se perfecționează. Și asta e ceva. Iar statistica trebue să țină seamă de ori-ce.

Cea mai bună fabrică din Birmingham făcea, până mai de curând, 37 de milioane de ace pe fie-care săptămână.

Noua fabrică dela Springfield face pe fie-care minut câte 300 de ace, adecă de 5 ori mai mult decât precedenta.

Se fac tot mai multe ace pentru păr etc. fiind-că cererea e de bunăseamă tot mai mare. Acele cu capete se înmulțesc în mod îngrijitor: ace de toate formele și de toate mărimile.

Doamna din *„înalta“* societate are ace mai multe la cap; mahalagioaica e de sus până jos numai ace: ba de multe-ori tot ce are pe ea e prins numai cu ace.

Numai țăranca nu folosește ace.

Ea cel mult coase pe pânză (tot cu acul) fluturi sau »pui«, cari întrec mult prin frumsețea lor vechiturile jidovești, pe cari mahalagioaica și le atârnă cu ace și cu atâta plăcere.

*

Un distins general din statul-major al armatei germane a fost *de Statul Major* însărcinat să calculeze cât ar costa un războiu continental, adecă un războiu, care, după alianțele *fericite* de azi, ar angaja celpuțin 4—5 puteri.

S'a calculat, că pentru efectivul de războiu al Germaniei de 4.750.000 soldați cheltuiala anuală, în total, s'ar urca, în timp de războiu, la 7 miliarde și jumătate. La acestea ar trebui să se mai adauge încă cel mult 10 miliarde, pe care poporul german le-ar pierde prin stagnarea activității industriale etc.

Socotind, în proporție, cât ar mai cheltui și celelalte puteri, cifra cheltuielilor militare, pentru un asemenea războiu, s'ar urca la 30 de miliarde.

Și aici nu sunt socotite și sumele pierdute prin stagnarea ori-cărui fel de activitate, prin indemnitățile de războiu, pensiuni pentru răniți, văduve etc. etc.

A, uitam să amintesc un lucru, poate cel mai de căpetenie — și nu-mi s'ar putea aduce o mare învinuire că il amintesc tocmai la sfârșitul acestei cronici. Dar mă scutește de învinuire și răspundere faptul, că chiar revista străină, din care am cules datele de mai sus, pomenește de acest lucru în urmă de tot — meritând ori cum și el ca să fie ținut în seamă.

E vorba de pierderea *în carne și oase,* pe care o »simte«, adecă o are o armată într'un războiu.

Un războiu continental, socotind după datele celui din urmă războiu de ucidere din Extremul-Orient și nu după mijloacele noi pe cari știința le pune la dispoziția fierului (e de observat, că în deosebi în timpul din urmă ca face mai multe servicii în direcția asta; chiar și stăruințele pentru aflarea cârmei balonului sunt puse numai spre acest sfârșit) un astfel de războiu ar costa în mijlocie 900.000 morți sau schilozi.

Și nu te poți mira îndestul, cum un popor declară războiu altui popor, cum se hotărește el să-și lase câmpul și toate nevoile, cum se hotărește să calce peste cele mai înalte percepte ale creștinismului: nu ucide și iubește pe aproapele...

Dar poate acestea lucruri nu pot fi pătrunse de toți naivii, între cari de bună seamă trebuie să fie și cel ce scrie rândurile de față.

M.

Bibliografie.

»Luceafărul« Nr. 17 a apărut cu următorul sumar: M. Sadoveanu, Priseacă de altă-dată. O. Goga. Cain — 1907 — (trei sonete). Oct. C. Tăslăuanu, Asociațiunea. Adunarea generală din Șimleu. I. Problemele Asociațiunii. II. Activitatea Asociațiunii. III. Conferințe. G. Rotica, Scrisoare acasă (poezie). Barbu Lăutarul, Cronica muzicală: Un compromis muzical. M. Cunțan, Biserică (poezie). M. Cunțan, Nemurire (poezie). O. C. și A. Tăslăuanu Synnöve Solbakken de Björnstjerne Björnson.

Cronică: Pictorul Carol Pop de Satmary. Teatrul din Șoimuș. »Gazeta Transilvaniei«. număr jubilar. Jubileul »Școalei române« din Bucovina. Pentru d-l Iorga. Știri. Poșta redacției.

Ilustrațiuni: Dela adunarea generală din Șimleu. Satmary: Câmpulungeancă, Severineancă, Tip din Mehadia, Tip din Gorj. Pe marginea Bărăganului, Tip din Bănat, La izvor, Țesătoare. Portretul pictorului Carol Pop de Satmary.

ULTIME ȘTIRI.

Salzburg, 5 Sept. Miniștrii Tittoni și Aehrenthal au discutat în consfătuirile lor de eri toate afacerile, cari privesc politica triplei alianțe în Balcani, constatându-se o perfectă înțelegere. Nu e însă adevărată știrea, că miniștri ar fi discutat eventualitatea unei vizite a regelui Italiei la Viena. Cestiunea aceasta n'a fost atinsă.

Viena. 5 Sept. Împăratul Francisc Iosif pleacă Luni dimineața din Ischl cu tren special spre Budapesta prin Viena. Monarchul va pleca la 15 Septemvrie din Pesta pentru a asista la manevrele ungare, și va ajunge în aceiași zi la Vesprim, unde e punctul central al manevrelor. Afară de prințul moștenitor Francisc Ferdinand, care va avea rolul de comandant superior, vor mai asista la manevre și archiducii Carol Francisc Iosif, Leopold Salvator și Friedric.

Paris. 5 Sept. In numărul său de astăzi, „Matin“ publică nota franco spaniolă, care va fi înaintată cabinetelor europene și care cuprinde condițiunile ce se impun lui Muley Hafid pentru a i se admite recunoașterea ca sultan. In nota franco-spaniolă se cere, ca Muley Hafid să recunoască actul dela Algeciras, toate tratatele privitoare la Maroc și să poarte de grijă fratelui său Abdul Azis.

Glume.

Intre prieteni.

Apropos, ai auzit că amicul nostru X... s'a îmbătat rău Duminecă și a căzut din tren.

— Ei?

— N'a avut nici pe dracu. Trenul s'a oprit și l'au luat iară sus.

— Și nu s'a stâlcit, nu și-a rupt gâtul?

— Dacă iera treaz, praf s'ar fi ales din el!

*

Probă contrarie.

— Tu crezi că bărbatul și nevasta după trei-patru ani de căsătorie n'au ce-și mai spune...

— Bine înțeles.

— Ei bine, te înșeli! Să poftești la mine acasă când întârziez seara câte-odată și să vezi câte îmi mai spune nevasta.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à 10 fileri se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria de pe parcul Rudolf şi la Eremias Nepoţii.